

Univerzitet u Novom Sadu
MEDICINSKI FAKULTET

Urednica
Špela Golubović

**INSTRUMENTI PROCENE U
SPECIJALNOJ EDUKACIJI
I REHABILITACIJI**

Recenzenti

Doc. dr Mila Veselinović
Prof. dr Ivan Jerković
Prof. dr Jasna Maksimović

Izdavač

Medicinski fakultet Novi Sad
Copyright ©, Medicinski fakultet Novi Sad, 2023.

Glavni i odgovorni urednik

Prof. dr Rajko M. Jović

Uređivački odbor

Prof. dr Snežana Brkić, dekan

Prof. dr Milica Medić Stojanoska, prodekan	Prof. dr Zoran Komazec, prodekan
Prof. dr Duško Kozić, prodekan	Prof. dr Biljana Srdić Galić, prodekan
Prof. dr Branislav Bajkin, prodekan	Prof. dr Goran Stojiljković, prodekan
Prof. dr Milica Atanacković Krstonošić	Prof. dr Ljiljana Andrijević
Prof. dr Aleksandra Mikov	Prof. dr Dragana Milutinović
Zorica Đokić	Prof. dr Špela Golubović
Sara Krivokuća, student-prodekan	Dragica Pantić

Lektura

Višnja Krizmanić

Tehnička priprema

Vladimir Vatić, GRAFIT, Petrovaradin

Štampa

FUTURA, Novi Sad

Tiraž

150 primeraka

CIP – Каталогизacija u publikaciji
Библиотека Матице српске, Нови Сад

376.4:616-07(075.8)

INSTRUMENTI procene u specijalnoj edukaciji i rehabilitaciji / urednica Špela Golubović. - Novi Sad : Medicinski fakultet, 2023 (Novi Sad : Futura). - 247 str. ; 24 cm. - (Udžbenici / Medicinski fakultet, Novi Sad ; 211)

Tiraž 150. - Bibliografija.

ISBN 978-86-7197-718-0

a) Специјална едукација - Инструменти процене

COBISS.SR-ID 109077001

ISBN 978-86-7197-718-0

UDŽBENICI: 211

Autori

(navedeni azbučnim redom prezimena)

- Brkić-Jovanović Nina vanredni profesor Medicinskog fakulteta Univerziteta u Novom Sadu
- Brojčin Branislav redovni profesor Fakulteta za specijalnu edukaciju i rehabilitaciju Univerziteta u Beogradu
- Bugarski-Ignjatović Vojislava redovni profesor Medicinskog fakulteta Univerziteta u Novom Sadu
- Glumbić Nenad redovni profesor Fakulteta za specijalnu edukaciju i rehabilitaciju Univerziteta u Beogradu
- Golubović Špela redovni profesor Medicinskog fakulteta Univerziteta u Novom Sadu
- Đorđević Mirjana vanredni profesor Fakulteta za specijalnu edukaciju i rehabilitaciju Univerziteta u Beogradu
- Jablan Branka redovni profesor Fakulteta za specijalnu edukaciju i rehabilitaciju Univerziteta u Beogradu
- Krstić Tatjana vanredni profesor Medicinskog fakulteta Univerziteta u Novom Sadu
- Milankov Vesela vanredni profesor Medicinskog fakulteta Univerziteta u Novom Sadu
- Nedović Goran redovni profesor Fakulteta za specijalnu edukaciju i rehabilitaciju Univerziteta u Beogradu
- Slavković Sanela docent Medicinskog fakulteta Univerziteta u Novom Sadu
- Sretenović Ivana docent Fakulteta za specijalnu edukaciju i rehabilitaciju Univerziteta u Beogradu
- Škrbić Renata docent Medicinskog fakulteta Univerziteta u Novom Sadu

PREDGOVOR

Procenu prepoznajemo kao sastavni deo funkcionalnog postojanja specijalne edukacije i rehabilitacije. Ukorenjena je u praksi i predstavlja okosnicu definisanja problema koje dete ili odrasla osoba ispoljava kao i odluke o daljim strateškim planovima i postupcima. Ipak, tradicionalna uloga procene koja se ogledala u primeni testova kako bi se došlo do dijagnoze nije ostala neprikosnovenjena. Inovacije u proceni koje su se proteklih nekoliko decenija dešavale dovode do savremenijih pristupa gde se procena ne svodi na puko testiranje već je usmerna na davanje odgovora kojim snagama i resursima ispitanik raspolaže. U svrhu toga inovacije u proceni dovele su do osavremenjavanja, prilagodavanja i modifikacije velikog broja instrumenata koji imaju dobru validnost i pouzdanost, namenjeni su određenim ciljnim grupama koje se ispituju u odnosu na uzrast ili tip smetnje, poštuju individualne karakteristike ispitanika, kulturološke i jezičke različitosti. Deca i odrasli koji prolaze kroz proces procene imaju pravo na stručno, profesionalno i kvalitetno urađenu odgovarajuću evaluaciju. Oni koji izvode procenu imaju ogromnu odgovornost pošto dobijeni rezultati mogu da služe u svrhu donošenja odluke koja će uticati na dalji život ispitanika. Procenjivači su dužni da poznaju procenu, instrumente i procedure korišćenja, kao i da razumeju ograničenja i izazove u njihovoj primeni.

Kao što je naznačeno, procena daje važne informacije do kojih se dolazi primenom određenih postupaka i instrumenata. Saradnici koji su učestvovali u pripremi ovog udžbenika, koji su autoriteti u oblastima o kojima su pisali, dali su prikaze različitih pristupa u proceni koji olakšavaju donošenje odluka zasnovanih na činjenicama. U svim poglavljima autori daju opis i detalje problematike o kojoj govore, a zatim navode objektivne, pouzdane i validne instrumente koji se na tu oblast odnose. Prikazane su osnovne karakteristike instrumenata, procedure primene kao i primeri iz prakse. Nastojali smo da odgovorimo i na pitanja koje veštine i znanja treba da imaju stručnjaci da bi primenili ove instrumente, kao i kome su oni namenjeni te kakve informacije nude kako za ispitanika tako i za stručnjaka. Na taj način čitaoci će dobiti informacije o cilju primene instrumenta kao i primerima dobre prakse kada je reč o izboru instrumenta.

Svako poglavlje počinje jasno navedenim ciljevima i listom ključnih reči. Naslovi koji slede u poglavlju povezani su sa postavljenim ciljevima te olakšavaju

aktivno čitanje i učenje. Pojedina poglavlja sadrže vinjete sa prikazima situacija iz prakse i zahtevima za čitaoca da opiše situaciju procene u kojoj bi se i on mogao naći. Na kraju svakog poglavlja nalazi se spisak literature kao i zadaci ili pitanja za čitaoca.

Potpuno svesni da se na internetu može naći ogroman broj instrumenata koji se koriste u proceni, i koji takođe imaju svoju svrhu, odlučili smo se da prikazemo samo one koji su najčešće korišćeni ili najpoznatiji u stručnoj javnosti. Samim tim, ovi prikazani instrumenti nisu ni jedini, a još manje obavezni, za primenu. Izdvojeni su kao prikaz dobre prakse i kao vodič za dalje razmišljanje prilikom odabira instrumenta procene.

Prva dva poglavlja sadrže informacije o testovima i karakteristikama dobrog testa, a u narednih dvanaest poglavlja predstavljeni su neki od instrumenata koji se koriste u proceni putem igre, u ranom uzrastu, kod autizma, proceni akademskih veština, vida, pragmatike, ponašanja, fine i grube motorike, socijalne participacije.

Verujemo da je ovaj udžbenik koristan obavezni ili dopunski materijal za studente masterskih i specijalističkih studija specijalne edukacije i rehabilitacije, kao i za sve stručnjake srodnih disciplina koji se bave procenom.